

впливом і тому не можуть бути ідентичними. Ситуація, коли об'єкти не мають жодної спільної риси зустрічається досить рідко. Перш за все, вона можлива при мікропорівнянні.

При проведенні макропорівнянь слід також приділяти достатню увагу конфігурації схожих та відмінних рис порівнюваних об'єктів. Так, чим більша кількість правових систем включається в дослідження, тим більший рівень абстрагування. Аналіз великої кількості випадків з метою виявлення подібностей та відмінностей призводить до спрощення та неповного пояснення.

Питання про об'єктивні передумови порівняння має принципове значення. Розуміння їх дилем і пошук вирішення сприяє удосконаленню порівняльно-правових досліджень. На сьогоднішній день відмінності між правовими системами різних держав значно зменшується, йде процес їх зближення, який обумовлюється інтеграційними процесами в сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Метафізика / Аристотель. Сочинения. Т.1 . – М. : Мысль, 1976. – 320 с.
2. Бартон В. И. Сравнение как средство познания / В. И. Бартон. – Минск : Изд-во БГУ, 1978. – 230 с.
3. Кох Х., Магнус У., Винклер фон Моренфельс. Международное частное право и сравнительное правоведение ; пер. с нем. Ю. Н. Юмашева. – М. : Междунар. отношения, 2003. – 480 с.
4. Новая философская энциклопедия [под редакцией В. С. Стёпина]. – М. : Мысль, 2001. – 744 с.
5. Плотников А. М. *Генезис основных логических форм* / А. М. Плотников. – Л. : Изд-во. Ленингр. ун-та, 1967. – 97 с.
6. Сартори Дж. Искажение концептов в сравнительной политологии / Дж. Сартори // Полис, 2003. – №3. – с. 67–71.

А. В. Басов,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевих дисциплін*

*Кримського економіко-правового інституту;
Міжнародний гуманітарний університет*

ОРГАНИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ РІЗНОЇ ГЕНЕЗИ

Держава постійно «заклопотана» необхідністю забезпечення безпеки своїх громадян. Проблема стає особливо актуальною у разі виникнення надзвичайних ситуацій (далі – НС), що змушує державні структури застосовувати заходи, які у звичайних умовах є протизаконними – тобто обмежувати конституційні права громадян і організацій, накладати на них додаткові заборони та обов'язки.

Загальнотеоретичні питання діяльності органів внутрішніх справ в умовах дії режиму надзвичайного стану у своїх працях досліджували такі вчені: М. О. Громов (загальні питання діяльності органів внутрішніх справ); В. В. Гуцин (управління органами внутрішніх справ в особливих умовах);

Слід зауважити, що за таких умов значно підвищується роль органів внутрішніх справ. Одна із найважливіших особливостей діяльності даних органів полягає у тому, що ця діяльність може протікати в обстановці, що швидко змінюється та ускладнюється. Успішне виконання завдань, що раптово виникли, можливе лише

при максимальному використанні усіх сил та засобів органів внутрішніх справ, які повинні бути приведені у стан готовності [1, с. 20–22; 2, с. 42–47].

На нашу думку, при виникненні НС, у першу чергу, небезпеці піддаються відразу кілька елементів оперативної обстановки. По-перше, у даному випадку під загрозою опиняються життя і здоров'я багатьох людей, значна кількість державного та іншого майна. По-друге, як правило, порушується встановлений режим роботи організацій, підприємств, установ і життя населення. І по-третє, створюється можливість для вчинення окремими особами протиправних дій. Для попередження й ліквідації зазначених негативних наслідків передбачається залучення значних сил органів внутрішніх справ, а у деяких випадках і сил інших органів виконавчої влади.

Розглядаючи завдання, які виконуються органами внутрішніх справ, ми диференціюємо їх в залежності від стадії (етапу) розвитку НС, що зумовила введення режиму надзвичайного стану.

Так, на стадії зародження НС (природного або соціально-політичного характеру) органи внутрішніх справ, на думку автора, повинні виконувати такі завдання: збирати, аналізувати та оцінювати інформацію про причини виникнення НС, сили й засоби діяльності протидіючих сторін, засоби врегулювання НС; розробляти плани взаємодії з іншими правоохоронними органами та органами державної влади, у разі введення режиму надзвичайного стану; проводити профілактичну (роз'яснювальну) роботу серед населення, лідерів та членів громадських організацій; посилювати охорону громадського порядку, забезпечувати громадський порядок під час проведення масових заходів; здійснювати інші профілактичні заходи.

На стадії загострення НС: мобілізувати усі сили та засоби органів внутрішніх справ; забезпечувати особовий склад необхідними матеріально-технічними та фінансовими ресурсами; організувати управління й нормальне функціонування підрозділів та сил органів внутрішніх справ, що прибули з інших регіонів країни; притягувати до кримінальної відповідальності організаторів, підбурювачів та активних учасників протиправних дій; проводити інші заходи, що спрямовані на припинення протиправних дій та нормалізацію обстановки.

На стадії ліквідації НС та негативних наслідків: надавати необхідну допомогу постраждалим; здійснювати охорону майна підприємств, установ, організацій та громадян, що залишилося без нагляду; надавати допомогу органам державної влади під час ліквідації наслідків НС; проводити розшук осіб, що зникли безвісті; аналізувати недоліки у роботі підрозділів органів внутрішніх справ під час існування НС; здійснювати інші заходи, спрямовані на нормалізацію обстановки.

Також, завдання, що виконують органи внутрішніх справ в умовах дії режиму надзвичайного стану, можна розкрити відповідно до основних напрямків їх діяльності. Так, щодо забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки на органи внутрішніх справ покладено виконання таких заходів: поновлення й підтримання встановленого громадського порядку, запобігання, припинення злочинів та інших протиправних дій; здійснення заходів щодо охорони громадського порядку в місцях розселення евакуйованого населення; здійснення заходів щодо запобігання та припинення групових порушень громадського порядку; запобігання й припинення можливих злочинів та адміністративних правопорушень у зоні дії режиму надзвичайного стану; розшук та затримання осіб, які підозрюються у скоєнні правопорушень [3, с. 374–376; 4, с. 69; 5; 6].

Щодо забезпечення регулювання дорожнього руху: організувати регулювання і безпечний рух транспорту на автомобільних шляхах під час виникнення НС, що зумовлює введення режиму надзвичайного стану; забезпечувати безпечний рух транспорту під час проведення евакуації населення та транспортування матеріальних цінностей; видавати спеціальні перепустки для проїзду на територію дії режиму надзвичайного стану; встановлювати контрольно-перепускні пункти для забезпечення перепускного режиму на територію дії режиму; організувати охорону затриманого транспорту; проводити на автотранспортних підприємствах роз'яснювальну роботу щодо особливостей організації дорожнього руху на території дії режиму надзвичайного стану [3, с. 374–376; 4, с. 69; 5; 6; 7].

Слід зазначити, що у нормативних актах, які регламентують діяльність органів внутрішніх справ, завдання органів внутрішніх справ у разі виникнення НС визначаються не досить чітко. Також, як свідчить практика ліквідації НС, органи внутрішніх справ виконують невластиві їм завдання та функції. Так, наприклад, згідно з п. 15 Закону України «Про міліцію», на міліцію покладається обов'язок здійснювати заходи щодо врятування людей та ліквідації наслідків аварій, пожеж, катастроф, стихійних лих. Проте, одразу ж виникає питання: за рахунок яких сил та засобів слід це робити? Зауважимо, що в Україні існують інші органи, які відповідають за врятування людей та ліквідацію наслідків НС. Так наприклад, у ст. 3 Закону України «Про аварійно-рятувальні служби» [8], у переліку основних функцій аварійно-рятувальних служб названі – пошук і рятування людей на уражених об'єктах і територіях, надання їм в можливих межах невідкладної, у тому числі медичної допомоги. Органи внутрішніх справ не мають відповідного матеріально-технічного та фінансового забезпечення для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків НС. Відносно органів внутрішніх справ мова може йти тільки про надання (у межах наявних можливостей) допомоги, участь у реалізації заходів, спрямованих на ліквідацію НС техногенного та природного характеру. Тому ми погоджуємося з думкою тих вчених, які вважають, що органи внутрішніх справ повинні тільки сприяти проведенню невідкладних заходів з ліквідації наслідків НС.

Роблячи підсумок зазначимо, що для усунення існуючих недоліків у законодавстві необхідно точно і чітко сформулювати та нормативно закріпити шляхом прийняття відомчого нормативного акту коло завдань і межі діяльності органів внутрішніх справ під час виникнення НС, що зумовлюють введення режиму надзвичайного стану. Усунути цей недолік можна лише шляхом прийняття кодифікованого нормативно-правового акту, затвердженого на рівні МВС України, який би містив усі основні правові принципи, завдання, функції та норми, що стосуються діяльності органів внутрішніх справ під час дії режиму надзвичайного стану. На нашу думку, таким нормативно-правовим актом повинна стати загальна Настапова «З організації роботи підрозділів органів внутрішніх справ під час дії режиму надзвичайного стану».

ЛІТЕРАТУРА

1. Гижевский В. К. Назначение и организация деятельности дежурной службы ОВД : лекция. – К. : НИИ РИО КВШ МВД СССР, 1988. – 40 с.
2. Громов М. А., Белоусов В. А. Проблемы организации взаимодействия сил горрайорганов внутренних дел в особых условиях / М. А. Громов // Совершенствование управления органами внутренних дел в особых условиях : [сборник научных трудов Академии МВД России]. – М., 1992. – С. 42–47.

3. Гушин В. В. Правовые и организационные основы обеспечения общественной безопасности в Российской Федерации при чрезвычайных ситуациях : дис. д-ра юрид. наук. : 12.00.02 / В. В. Гушин. – Академия управления МВД России. – М., 1998. – 449 с. 4. Гушин В. В. Чрезвычайное положение: административно-правовой аспект : пособие. – М. : ВНИИ МВД России, 1996. – 76 с.

5. Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України : Наказ МВС України № 404 від 28 липня 1994 р. (із змінами).

6. Про заходи щодо подальшого вдосконалення діяльності чергової служби органів внутрішніх справ України : Наказ МВС України № 485 від 18 серпня 1992 р.

7. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 4. – Ст. 20 (із змінами).

8. Про аварійно-рятувальні служби : Закон України від 14 грудня 1999 р. // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 4. – Ст. 25 (із змінами).

9. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 р. № 1550-III // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 23. – Ст. 176 (із змінами).

О. І. Белова,

кандидат юридичних наук, доцент,

заступник директора Кримського економіко-правового інституту,

Міжнародний гуманітарний університет

ПРОБЛЕМА ВИКОНАННЯ ПОЛОЖЕНЬ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ВСТУПУ В ЄС – ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Сутність питання, яке стоїть перед українським політикумом на сучасному етапі полягає у розв'язанні першочергових економічних та фінансових питань для української держави, приєднання до Конвенцій, що закріплюють основні права і свободи людини та громадянина, ратифікування відповідних фінансових міжнародних договорів. Це безперечно є позитивним фактором для розвитку українського законодавства, але тим самим, Україна постає як боржник та зобов'язальний об'єкт перед іншою стороною, тому аналіз відповідності українського внутрішнього законодавства із зовнішнім є важливим моментом на шляху розбудови стабільності нормотворчого характеру.

Перспективи вступу країни до Європейського Союзу визначаються тим, наскільки успішно вона виконує критерії членства Європейського Союзу. Ці критерії отримали назву Копенгагенських критеріїв, оскільки вони були прийняті на засіданні Європейської Ради ЄС у Копенгагені 1993 року і включають три складових, таких як: політичний критерій – «стабільність інститутів, що є гарантими демократії, верховенства права, прав людини і поваги та захисту прав меншин»; економічний критерій – «існування діючої ринкової економіки, а також спроможність впоратися з конкурентним тиском та ринковими силами в межах Європейського Союзу» та критерій членства – «здатність взяти на себе обов'язки членства, включно з дотриманням цілей політичного, економічного та валютного союзу» [2].

З певними застереженнями можна говорити про те, що Україна починає виконувати деякі складові цих критеріїв. Проте, аналіз чинного законодавства України свідчить, що потрібно внести ряд змін в українське законодавство, прийняти нові нормативно-правові акти з метою приведення законодавства України до «законодавства ЄС». Ці зміни та новели будуть сприяти підвищенню економічних